

A zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló kormányrendelet

Frank Norbert¹

A 2024. október 1. napján hatályba lépett 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről jelentős előrelépés a fenntartható városfejlesztés jogi szabályozásának terén. A rendelet célja az élhető települési környezet megteremtése, az életminőség javítása; a település ellenállóképességének növelése a klímaváltozással szemben; a zöldfelületek, valamint a biológiai sokféleség védelme és növelése; a települési zöldinfrastruktúra és a szürkeinfrastruktúra kiegyenlített viszonyának megteremtése; a telkek és ezáltal a település megfelelő mennyiségű és minőségű zöldinfrastruktúra-ellátottságának biztosítása, valamint a telkek tájépítészeti minőségének növelése és pontosabb meghatározása.

A 2024. október 1. napján hatályba lépett 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről jelentős előrelépés a fenntartható városfejlesztés jogi szabályozásának terén.

A rendelet célja az élhető települési környezet megteremtése, az életminőség javítása; a település ellenálló képességének növelése a klímaváltozással szemben; a zöldfelületek, valamint a biológiai sokféleség védelme és növelése; a települési zöldinfrastruktúra és a szürkeinfrastruktúra kiegyenlített viszonyának megteremtése; a telkek és ezáltal a település megfelelő mennyiségű és minőségű zöldinfrastruktúra-ellátottságának biztosítása, valamint a telkek tájépítészeti minőségének növelése és pontosabb meghatározása. A jogszabály előírja a zöldfelületek és a biológiai sokféleség védelmét és növelését, valamint a települési zöldinfrastruktúra és a szürkeinfrastruktúra kiegyenlített viszonyának megteremtését.

A rendelet hatálya kiterjed az építési telkek tulajdonosaira, vagyongazdálkodóira és használatára, valamint a települési önkormányzatokra. A jogszabály részletesen szabályozza a zöldfelületi tanúsítványok és a zöld védjegyek rendszerét, amelyek célja a települési zöldfelületek minőségének és mennyiségének biztosítása. A rendelet külön figyelmet fordít a növényi alapanyagok minősítésére és a települési zöldinfrastruktúra fenntartására szolgáló épített elemekre.

A jogszabály indokolása szerint: „A kormányrendelet egyik célja, hogy a szürke- (műszaki) infrastruktúrák mellett a zöldinfrastruktúra is hasonló súllyal jelenjen meg a fejlesztések során. A települési zöldinfrastruktúra ugyanis a jövő-

ben kulcsszerepet játszhat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban, mivel rendbagyó időjárási viszonyok esetén a társadalom és a gazdaság számára speciális védelmi funkciókat láthat el.”

A hét fejezetből (Általános rendelkezések, A települési zöldinfrastruktúra, A települési zöldfelületek, Tájépítészeti alkotások, Zöldfelületi tanúsítvány, A zöld védjegy, Záró rendelkezések) és 6 mellékletből (Általános növény-egyenértékűség számítási módszertan, Inváziós fajú fás szárú növények, Favágási engedélykérelem és bejelentés adattartama, Zöldfelületi tanúsítvány módszertan, A zöldfelületi tanúsítvány minősítési kategóriái, Zöld védjegy kérelem adattartama) álló kormányrendelet zöldfelületi tanúsítványra vonatkozó rendelkezései azon építési tevékenységekre terjednek ki, amelyeknél az építési engedély iránti kérelmet 2025. április 1-jén vagy azt követően nyújtották be.

A rendelet fogalommagyarázata – amely egyébként 11 fogalmat tartalmaz – szerint a szürkeinfrastruktúra: *anyag, energia vagy információ továbbítását, tárolását vagy felhasználását segítő, valamint a szállítást és közlekedést biztosító épített, művi infrastruktúraelemek összessége.*

A települési zöldinfrastruktúra eleme: *a települési zöldinfrastruktúra szerkezetét adó a) vonalas vagy foltszerű, zöldfelülettel vagy vízfelülettel borított, ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtó területek, különösen a fásor, közpark, közpark, magánkertek, vízfolyás és állóvíz, valamint b) egyéb, a településtervezési zöldinfrastruktúra munkarészében meghatározott, településszerkezeti jelentőségű zöldfelületek, amelyek együttesen alkotják a települési zöldinfrastruktúrát.*

A zöldfelületek védelme és fenntartása érdekében általános elvként jelenik meg a rendeletben, hogy ha jogszabály másként nem rendelkezik, az építési tevékenység eredmé-

¹ okl. erdőmérnök, jogász, igazságügyi szakértő; habil. egyetemi docens, SoE EMK Erdő- és Természeti Erőforrás-gazdálkodási Intézet

nyeként az építési tevékenységgel érintett telken belül a zöldterefogat mértékének el kell érnie az építési tevékenység megkezdése előtti zöldterefogat szintjét. *(Zöldterefogat: az adott lehatárolás szerinti területen található fák lombterfogatának, valamint az egyéb növényzet (lágyszáriak, cserjék) és a zöldtetők, zöldfalak térfogatának összessége köbméterben kifejezve, amelyet az általános növény-egyenértékűség számítási módszertan alkalmazásával kell meghatározni.)*

A településtervezés során a települési zöldinfrastruktúra elemeknek legalább két települési zöldinfrastruktúra ökoszisztéma-szolgáltatást kell biztosítaniuk az alábbiak közül:

a) az egészség védelme a szélsőséges hőmérsékleti különbségek csökkentésével, párologtatással, árnyékolással, zajszűréssel, a levegő tisztításával és megfelelő átszellőzés biztosításával,

b) az anyagi javak védelme a szélsőségesen nagy mennyiségű csapadék tárolásával és a víz körforgásba való fokozatos visszabocsátásával,

c) az élelmiszer-ellátás feltételeinek biztosítása a beporzók változatos táplálkozó- és élőhelyének biztosítása által, és

d) a mentális egészség védelme a zöldfelületek és vízfelületek érzékekre gyakorolt hatása által.

A rendelet értelmében a településtervezés során biztosítani kell, hogy a települési zöldinfrastruktúra illeszkedjen az országos ökológiai hálózathoz, a Natura 2000 területekhez és a környező települések települési zöldinfrastruktúrájához.

A csapadékvízzel való gazdálkodás érdekében a telekre hulló csapadékvíz szikkasztásához, tárolásához, hasznosításához szükséges zöldinfrastruktúra elemeket és támogató szűrkeinfrastruktúra elemeket – amennyiben ennek műszaki akadályja nincsen – a telken belül kell kialakítani, továbbá a növényzet öntözését elsődlegesen összegyűjtött csapadékvízből kell fedezni.

Környezetvédelmi államigazgatási hatáskörben a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi kerület jegyzője és a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző a zöldfelületi hatósági feladatokat látja el. A hatóság feladatkörében

a) jogszabályi előírások betartására – figyelmeztetés, tevékenység végzésétől történő eltiltás vagy közigazgatási bírság alkalmazása mellett – kötelezést ad ki, ha zöldfelületi vagy fás szárú növények védelmére vonatkozó előírások megszegését észleli,

b) dönt a fakivágási engedély kiadásáról a tulajdonosi hozzájárulás és az abban foglalt feltételek figyelembevételével, és

c) ellenőrzi a fapótlást, és annak elmulasztása esetén – figyelmeztetés vagy közigazgatási bírság alkalmazása mellett – kötelezést ad ki a pótlásra.

A kormányrendelet a fás szárú növények telepítése, fenntartása, védelme érdekében egyrészt általános szabályokat, tovább a közhasznú területen lévő fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére különös szabályokat is alkotott.

A közhasználatú területen lévő fás szárú növény kivágásához a hatóság engedélyt kell kérni. Az engedély iránti kérelemről a hatóság dönt. A hatóság az engedélyezési eljárásba szakértőt vonhat be. Szakértő lehet: a) a tájépítésmérnök, b) a tájépítészkertművész, c) a dísznövénytermesztés szakirányos okleveles kertészmérnök, d) a favizsgáló és faápoló szakmérnök vagy e) az erdőmérnök.

Azonban a szakértői vélemény kiváltható a település főtájépítésének vagy főkertésének állásfoglalásával. A szakértői

véleménynek ki kell terjednie a fa kiemelt szakmai, tudományos, település- és kultúrtörténeti szerepének vizsgálatára, valamint a fakivágás javasolt időszakára is.

A telek ökoszisztéma-szolgáltatásainak és ökológiai teljesítőképességének megállapítása *zöldfelületi tanúsítás* útján történik, amelyet a rendelet mellékletében található módszertan alapján kell elkészíteni.

Az építési engedélyhez kötött építési tevékenységekkel érintett telkek közül zöldfelületi tanúsítvány készítése az 5000 m² összes hasznos alapterületet meghaladó a) *kiemelt beruházások*, b) *rozsdaovezeti akcióterületen megvalósuló beruházások*, c) *állami magasépítési beruházások*, d) *65 méter párkánymagasságot meghaladó épületek*, e) *építési beruházások* zöldfelülete esetében kötelező. Az 5000 m² alapterületet meghaladó tájépítészeti alkotás esetén is kötelező zöldfelületi tanúsítványt készíteni.

A zöldfelületi tanúsítás és a tanúsítvány kiállítása a szerződés alapján közreműködőként bevont Magyar Kertörökség Alapítvány és a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter által működtetett honlap alkalmazásával történik.

A zöldfelületi tanúsítvány kötelező tartalmi elemeit a kormányrendelet taxatív felsorolja. A zöldfelületi tanúsítói tevékenység szakmai ellenőrzését a Magyar Építész Kamara kamarai hatósági eljárás keretében végzi az üzemeltető bevonásával.

Zöldfelület tanúsító az lehet, aki az alábbi végzettségek valamelyikével rendelkezik: *okleveles tájépítésmérnök, okleveles tájépítészkertművész, okleveles kertészmérnök, okleveles természetvédelmi mérnök, okleveles településmérnök, ökológus zöldfelület-fenntartó szakmérnök, tájrendező és kertépítő mérnök.*²

A kormányrendelet részletesen ismerteti a *zöld védjegyre* és a *növényi alapanyagokra* vonatkozó követelményeket is. Ezek szerint például a zöld védjeggyel olyan növényi alapanyagokat lehet ellátni, amelyek a hazai környezethez adaptálódtak, előállítási módjuk igazolt, életképesek, nem invazívak, és a fenntartható települési zöldinfrastruktúra kialakítását szolgálják, *azonban az erdészeti szaporítóanyagok alkalmazásához zöld védjegy nem szükséges.*

A növényi alapanyag ökológiai megfelelőségét a Kárpát-medencében való életképessége határozza meg. Az ökológiai megfelelőséget a) a származás, b) a nemesítés vagy beszerzési forrás, c) a lombzat jellege és a növény felhasználása szerinti csoportosítás, valamint a kártevőkkel szembeni ellenállóképesség alapján kell megállapítani.

A megfelelőségi vizsgálatokat legalább két helyszínen, Magyarország leginkább kontinentális – a Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete által meghatározott – területén és meszes talajon kell elvégezni. Zöld védjegyről szóló bizonyítványt a növényi alapanyagra a faiskola üzemeltetője kérhet. A zöld védjegyről szóló bizonyítvány kérelmezése önkéntes.

Összeségében megállapítható, hogy a kormányrendelet hozzájárul(hat) a helyi közösségek életminőségének javításához, valamint a települési környezetvédelem hatékonyságának növeléséhez azzal, hogy a települési önkormányzat jegyzőjének környezetvédelmi államigazgatási hatáskörét bővíti, így a fakivágással és fapótlással kapcsolatos, jelenleg is meglévő feladatköre mellett a közhasználatú területek zöldfelületének védelmével és a telkek zöldfelületének fenntartásával kapcsolatos hatósági feladatokat is el fog látni.

Illusztráció: **Zöldinfrastruktúra Füzetek**